

عنوان مقاله:

تحلیل فقهی و حقوقی ممنوعیت تولید خودآموز و تکثیر غیرمجاز کتابهای درسی

محل انتشار:

دوفصلنامه علمی پژوهش و نگارش کتب دانشگاهی، دوره 16، شماره 27 (سال: 1391)

تعداد صفحات اصل مقاله: 23

نویسنده:

سیدطه مرقاتی - استادیار دانشکده حقوق دانشگاه تهران

خلاصه مقاله:

تحلیل فقهی و حقوقی ممنوعیت تولید خودآموز و تکثیر غیرمجاز کتابهای درسی دکتر سید طه مرقاتی خویی* چکیده حقوق مالکیت معنوی یا فکری از جمله حقوقی است که امروزه با تصویب قوانین خاص مانند کپی رایت (۱۹۱۱ م)، موافقت نامه سال ۱۹۹۴ م سازمان تجارت جهانی (تربیس) و قانون حمایت از حقوق مولفان، مصنفان و هنرمندان ایران (۱۳۴۸ ش) به رسمیت شناخته شده است و صاحبان آثار می توانند از منافع معنوی و مادی اثر خود منتفع شوند و دیگران را از هرگونه تعدی به حقوق خود بازدارند؛ همچنین برای ناشرانی که براساس قرارداد با صاحبان آثار، به سرمایه گذاری و انتشار مبادرت می کنند حق اولویت برای نشر به وجود می آید. حق تالیف، ترجمه و نشر که امروزه علاوه بر بعد معنوی دارای بعد مادی و اقتصادی قابل توجهی نیز هست به جهت تایید عرف عقلا مورد امضا شرعیت اسلام است؛ زیرا مالکیت اعم از مادی و معنوی از موضوعات عرفی و عقلایی است و از جانب شرعیت می تواند مورد تایید باشد و دلیلی نیز بر عدم اعتبار چنین حقوقی وجود ندارد؛ البته برخی از فقها معتقدند در زمان شارع تالیف، ترجمه و ابتکار وجود داشته و حق مالکیتی از سوی شارع اعتبار نشده است. این استدلال صحیح به نظر نمی رسد؛ زیرا در آن زمان هنوز فناوریهای جدید به وجود نیامده بود و امکان تکثیر اثر تالیفی و ترجمه ای در سطح وسیع وجود نداشت. لذا موضوع مطرح شده در زمان شارع اثر تالیفی و ترجمه ای خطی بود که فقط از طریق استنساخ قابل تکثیر بود ولی در زمان حاضر اثر تالیفی یا ترجمه ای قابل تکثیر با دستگاههای چاپی پیشرفته مطرح است. بنابراین، حقوق ناشی از نشر آثار فکری باید از نظر شرعی و حقوقی مورد حمایت قرار بگیرد. در مورد کتابهای درسی (آموزشی) برای جامعه هدف (دانشجویان و دانش آموزان) نیز حقی معنوی وجود دارد که در حوزه حقوق جمعی قابل طرح است که در صورت تکثیر غیرمجاز و هرگونه دستکاری در متن آنها در مسیر آموزشی آنان خللی ایجاد می شود که باید از طریق حمایت دولتی و پیگیری نهادهای مردمی جلوگیری شود. * استادیار دانشکده حقوق دانشگاه تهران (merghati@gmail.com)

کلمات کلیدی:

حقوق مالکیت فکری (معنوی) تربیس کپی رایت حقوق جمعی حق التالیف

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1429636>

